

سیفه ته کانی ښار نامه ی هولو ښار، سیفه ته کی گه شبینا نه و سهرده میانه بوو، ښار خنهی قبول بوو، داوای ښار خنهی کردووه ههروه که له یه که له ژماره کان ده ښار: ز ښار که یف خ ښار ده ښار بهرام بهر به هه موو ته نقد ښار که به ده پاکي بکر ښار و له ئینتقاد ئیستیفاده ده کات و نه غلاتی چاک ده کا ته وه.

پاش ئه وهى ئۆزنامەكە پـ دەنتە ساى سـيەم مقـ مقـ هەبوو كە
 ئۆزنامەكە داخـرتـ. بەـام بەهەوـى مامـستايانى قـتابخانەكانى
 ئەو سەردەم و هەوـى ئۆشـبىرانى هەولـر دانەخرا، لەمبارەوه
 (ابراهيم هـشيار) شيعرـكى خـش بـاو دەكاتەوه:
 لەسەر چەرخى فەلەك ئۆزـ بە نوکی خامە نووسرا بوو
 كەوا ئۆزنامەى هەولـر نەما لەم شارە ئاوا بوو
 .. يان وهكو ئەم دوو دۆش
 دەسا ئۆش بە هيىمەت بن لەهەرلا حورمەتى بگرن
 هەتاكو پـشكەو هەولـر، نەـن شارـكى ساوا بوو

بە شـوێهەكى گشتى ئۆزنامەى هەولـر بەم شـوێهە بوو:
 شـوێهە دەرەوهى ئۆزنامەكە نازانين!
 سەرنووسەر (عيزەدين فەيزى) خەـكى هەولـر بوو.
 مدير مەسئول (جەمیل هـشيد) سەرـكى شارەوانى خەـكى موسـ بوو.
 دەستەى نووسەران (عەبدولمەجيد حەسەن)، خەـكى موسـ بوو و زاواى
 هەولـريان، لەگەـ (عيزەدين فەيزى، ئەستـر سەعيد) كە خەـكى
 هەولـر.

بە عەرەبى و بە كوردى بابەتەكانى دەنووسرا و چاپ دەكرا.
 نموونە:

ئامانجى ئەدەبىيات – (گيو موکوريانى).
 المرأة والمجتمع – (عەبدولمەجيد حەسەن).
 دانەى بە (12 فەلس) بوو، لە چاپخانەى (كوردستان) بەشە كوردیەكەى
 چاپ دەكرا، بەشە عەرەبىەكەى لە چاپخانەى (ام الربيعين) لە موسـ
 چاپ دەكرا، دواىى لە ژمارە (4) تا دوا ژمارە لە چاپخانەى (ام
 الربيعين) چاپ دەكرا، كـمەـكـ لە مامـستايانى قوتابخانە پاـپشتى
 ماددى و مەعنەوى گـقارەكەيان دەکرد. وشەى عەرەبىش بەكاردهـنرا
 وهـك (اعلان – ئىنتىقاد – حوـ – محامى – حساب – وهسل – موخافز –
 تەسجیل).

لەو ئۆزنامەيەشدا شيعريش بـاو دەكرايەوه، وهكو شيعرى شاعيرانى
 وهـك (خادم – بورهان جاهيد – كەريم شارەزا – كەريم زەكى هەنارى).
 نووسەرانى ئۆزنامەى هەولـر، ئەمانە بوون:-

(ئىبراهيم باـدار – زەكى هەنارى – خاليد دلـر – مارف خەزنەدار –
 جەمیل ئۆزبەيانى – شاکر فەتاح – بورهان جاهيد – عەبدوـگـران –
 هـشاد موفتى – نورى على ئەمین – مستەفا نەريمان – جەلال جـبار –
 جەمال خەزنەدار – پىرباـمەحمود). واتە نووسەرانى دەرەوهى شارى
 هەولـريش بەشداری ئەو ئۆزنامەيان کردوو.

ئەو ئۆزنامەيە بە نووسراو و بـاوکراوهكان و بابەتە گشتیەكانى

دیاره زیاتر هـ‌شیارکردنه‌وی کـ‌مه‌گابوو له‌سهرده‌مه، چونکه نووسه‌رانی گـ‌قاره‌که خـ‌یان داوای هـ‌خنه‌یان کردوو، گـ‌ر هـ‌ر عه‌یبـ‌کیان هـ‌بوو ئاگاداریان بکه‌نه‌وه.

ئه‌وه‌ی باسی ده‌کر و ده‌زانـ‌ زیاتر له (100) ژماره‌ی لـ‌ چاپ کراوه، زـ‌ربه‌ی ژماره‌کانیش لای که‌سـ‌که که خه‌کی هه‌ولـ‌ره.

گجراتی ھولہ (1970 - 1972)

قۇناغى دووهم:

گڏي ڦاري هوليڊر (1970 تا 1972) دوو ساڳا ڙماره ڪاني ٿم گڏي ڦاره
 دهرده چوو، ڪه لهره ٿرڪي ڇاره واني هوليڊر دهرده چوو، ڊياره لهره
 بهرگي گڏي ڦاره ڪه دنوسرا (ڇاره واني هوليڊر دهره ڊهڪاٽ)، بهرگي
 ڀڄهوهي گڏي ڦاره ڪه نه ڇڻنرابو به وڻهي (ڦه ڀاو مناره و بهلڪه
 گهٽم)، ڪه له لاهين هونه رهندي ڇڻه ڪاري ٿو سهرده مي ڇاري هوليڊر
 مامڻستا (سلڻمان شاڪر) دهڪڻشرا.

له ساڵی (1970 تا مایسی 1972) سەرنۆسەری گۆڤاری ھەولێر شاعیر (کاکەمەم بـێـتانی) بوو، کە مامـۆـستا بوو خەـڵـکی شەـقـاوە بوو، بە ئەسـل کوردی ئێـران بوو، لەو ماوەیەشدا (7) ژمارەی لێ دەرچوو.

شاره‌وانی له‌و سه‌رده‌مه‌دا پ‌ی‌باش بوو ب‌ پ‌شکه‌وتنی شاره‌که و ئاستی
 پ‌شنبیری شاره‌که گ‌ف‌ار پ‌کی هه‌ب‌، (کا‌که مه‌م ب‌تانی) خ‌ی زی‌ا‌تر
 به‌هری شی‌ع‌ری هه‌بوو، ب‌یه ژماره‌ی گ‌ف‌اره‌که زی‌ا‌تر ئه‌ده‌بی و
 ده‌نگو‌باسی شاره‌وانی، که‌م‌تر ک‌مه‌پ‌یه‌تی بوو.

کاکه مەم بۆتانی لە یەک لە ژمارەکان دەبێت: زۆرجار ژمارەی گۆنە فەرەگەم دەبردە ناو قەیسەری هەولێر، بۆ لای پیاوێ دەوێ مەندەکان، نەگە لە بەرئەوێ خوێندەوارن، بەگۆنە لە بەر مەسەحەتی خۆیان چونکە دەمزانی ئیشیان بە شارەوانی دەبێت.

گڏوڏ ڦاري ههولڻ (1970 - 1972) حڪومت و شارهوانی و خه ڀڳی دڙسڙ و پاره داری شاره که پاڻ پشٽیان ده کرد، جگه له وهش پښه ڙهیه کی دیکه شی هه بوو که نامیلکی (قه ډا تی ههولڻ و پښه ڙهی ښځستن) بوو.

وا باسکراوه گڏ ڦارہہ کہ بہ نائوم ڏی سہری نایہوہ، ئامانجی خڏی نہ پڏکاوہ، ھہروہڪ (کاکہ مہم) دہ ڏڏ: کہچی بہ گشتی نہیتوانی تہ نانہت بہشڪ لہو کڏنہ و ئاسڏی ڙیان و کولتووری ڙیانی ھہولڏر پڏبکاتہوہ، کہ ئہوہش بہھڏی گوڏ نہدانی کار بہدہستانی شارہہ کہ بوو.

وا دیاره نووسه را نی ئەو گۆڤاره ئاما نگیان هه بوو .

به گشتی گف قاری ههولـر (1970 – 1972) به م شـوه یه بوو:

گڏي ڦاري ههول (12) ڙمارهي لڏي دهرچو.

ئەو تیراژانەى كە بەزمانى عەرەبى دەردەچوو نووسەرەكانى ئەو بەئزانە بوون (نزار جەرjis - تارىق شەریف - زوبەر بلال اسماعیل -

سامی شـرش), جگه له مانەش نووسەری ئافرهتیش هەبوو (کوردستان موکریانى - گەلاوێژ شەجیع - دایکى سـران - جەمیلە ئبراهیم - سامیە چاوەشلى).

ئەو نووسەرانی که به کوردی بابەتیان بـئاو دەکردەو، که هەندـکیان له ژیان ماون و هەندـکیشیان کـچی دوایان کردووه، وهـک (پیرباـ مهـحمود - عەزیز گەردی - عەبدوـا پەشـو - جەمیل رەنجەر - خورشید دزەیی - کەریم شارهـزا - حەمە کەریم هەورامی).

ژمارەى لاپهـهـکانى گـڤـارهـکه هەموو جارـکـ وهـکـ يهـکـ نهـبوون (120 - 96 - 72 - 64) لاپهـهـ بوو. بهـام نهـخشه و وـنـهـی بهـرگى پـشـهـوى گـڤـارهـکه جـگـير و نهـگـڤـ بوو له هەموو ژمارهـکان.

بهـام لهـووى هونەرى ئـژـنامهـوانى لاوازبوو، زـرـ کهـم سوود لهـ وـنـهـ وهـردهـگیرا، بهـام لهـووى پیتـهـوه، شـوـهـی قەبارەى پیتـهـکان دهـگـڤـدرـت، لهـبهـرئـهـوى گـڤـارهـکه چاپخانهـی تایبەتى بهـخـى نهـبوو، بـیهـ لهـ چاپخانهـی شارهـواى کەرکوک چاپ دهـکرا.

بـیهـکهـمجار لهـ مـژوو شیعـرى شاعیر وهـکو (مامـستا هـمن) که زـرـبهـی لهـ ساـی یهـکهـمى گـڤـارهـکه بهـ ناوى (مام - حەسەن - هـ. هیمـن) بـئاو دهـکرایهـوه.

گـڤـارهـکه هەموو ژمارهـیهـک گـڤـشـهـی تایبەتى هەبوو بهـ ناوى (خاـڤـى ئـبـوار) که (کاکهـمەم بـتانى) دهـینووـسى، تایبەت بوو بهـ کـشـهـو گـرـفـتهـکانى خهـک.

گـڤـارى ههـولـر (1999 - 2006)

قـاـغـى سـیـهـم:

لهـ ساـی (1999) دهـستکرا بهـ بـئاوکردنهـوى گـڤـارى ههـولـر که گـڤـارـکـى گشتى ئـشـبـیرى بوو، هەر لهـسەر گـڤـارهـکه دهـنووسرا (گـڤـارـکـى ئـشـبـیرى سهـربهـخـ) یهـ گـڤـارهـکه وهـزى بوو، تایبەت بوو بهـ پارـزگای ههـولـر. ئەو گـڤـارهـ ۆوهـکانى کـمـهـایهـتى و ئهـدهـبى و ئهـتنوگرافى و جوگرافى، هەموو بوارـکـ که تایبەتبوو بهـ شارى ههـولـر و دهـوروبەرى لهـخـوهـ دهـگرت، ئەو کەس و لایەن و نووسەرانی که بابەتیان تـدا بـئاودهـکردهـوه خهـکـى ههـولـر بوون و بابەتهـکانیان تایبەت بوو بهـ ههـولـر، بهـ شـوـهـکـى گشتى لهـو قـاـغـیهـدا (گـڤـارى ههـولـر) بهـم شـوـهـیهـ بوو:

خاوهـن ئیمتیاز - فهـهـنسـ ههـریرى. پارـزگارى ههـولـر.

سهـرنوو سهـر - فهـیسهـل دهـباغ.

بهـ ۆوهـبهـرى نووسین - فواد سهـدیق.

- ئەم سـ کهـسهـی که ناومان بردن خهـکـى ههـولـر بوون.

بهـرگى گـڤـارهـکه - بهـرگى پـشـهـوه لهـووى هـنگ ههـرجارهـی بهـ وـنـهـی

شوځنځي شاري هولوځر بههنگځ دهځازځندرايهوه، بهرگي دواوهشي
لهگه ځ ناوهوهي بهرگي دواوهي بهههمان شځوه به وځنهيهكي شاري
هولوځر، يان ههنگځ جار تابلځي هونهرمهنگځ دهځازځندرايهوه.
له هه موو ژمارهكان خاوهن ئيمتياز و سهرنووسهر گوتاريان دهنووسي
به ناوي (سهر وتار).

گڏ ڦار هڪه زياتر له سهر ئه رڪي پار ڳڙگا و پار ڳڙگاري ههول ڳڙ چاڀ ده ڪرا، به ڳڙنووسي عه ره بي و زمانى ڪوردي با به ته ڪان ده نووسرا نه وه، وات ه به ديال ڳڙڪتي خواروو. له گه ڳڙهر با به تڳڙڪيش زڙبهى جار و ڳڙنه و به ڳڙگه ڳڙاو ده ڪرايه وه، وات ه وڳڙنه دار بوو. زڙر گرينگى به ڪه سايه تيه ناوداره ڪانى ههول ڳڙده دار، وه ڪو ڪه سايه تيه ئه ده بي و ڪڳڙمه ڳڙايه تي و سياسى - ڳڙڻبيري.. .

له‌سه‌ر به‌رگی پ‌شه‌وهی گ‌فاره‌که به‌گه‌وره‌یی ده‌نوسرا (هه‌ول‌ر) که به‌زمانی کوردی و ر‌نوسی عه‌ره‌بی بوو. له‌چا‌پخانه‌ی ر‌شنبیری له‌هه‌ول‌ر چاپ ده‌کرا.

له دوا لاپه‌هی ههرجاره و چەند وڵته‌یه‌کی شاری ههولێر و که‌سایه‌تیه ههولێریه‌کان ب‌او ده‌کرایه‌وه. ژماره‌ی په‌ه‌کانی گ‌ڤاره‌که هه‌رجاره‌ی زیاتر له (100) په‌ ده‌بوو و زیاتر به تیراژی (500) دانه چاپ ده‌کرا، واته گ‌ڤاری ههولێر زیاتر ک‌مه‌ه زانیاری و به‌گه‌یی بوو، نه‌ک ب‌او‌کردنه‌وه‌ی ئاییدی ل‌ژیا‌یه‌ک یان بیر و ب‌چوون‌ک‌. ک‌ی ژماره‌کانی (گ‌ڤاری ههولێر) له‌و ق‌ناغه‌ی زیاتر له (20) ژماره‌ی ل‌ ده‌رچوو. له به‌رگی دواوه‌ی گ‌ڤاره‌که به ئ‌نوسی (ئینگلیزی) ده‌نوسرا (HAWLER).

نووسه ره کانی گۆقاری ههولـ، به زۆری ههر ئه مانه:

* نموونه‌ی یه‌ك له ژماره‌كای گڼ‌قاره‌كه:

(عه بدولخالق سهرسام – مه ولود بـځای – عه باس سلیمان سmail – جه لال
 خدر – عه بدوځایا هداد – جه لال سنجای – پیرداود محموری – ئه کرهم
 مولود – که ریم دهشتی – فه یسهل ده باغ – تاریق ئیبراهیم شهریف –
 چه ندانی تر..)

ٲٲژنا مٲى هٲولـر لٲ (2006 تا ئـستا بٲر دٲوا مٲ)

چي ناغي جوار هم:

له قڼاغی چوارهم وه کو (ښځه نامه) به ناوی (ښځه نامه ی هولوڼه) دهرده چڼ، به شځو هی ښځه نامه ی قه باره ی گه وره به ځام لاپه ځه کانی سنووردار بوو، واته کم بوو تا (8) لاپه ځه ده بوو، لاپه ځه ی یه کم به گه وره یی له سهره وه نووسرا بوو - هولوڼه، له ته نیشتی وڼه ی (قه ڼا و مناره) هه بوو، له خواره وه وڼه ی کار به ده ستانی حکومتی ههر ڼه ی

کوردستان، له‌گه‌ی بـاوکردنه‌وه‌ی کار و چالاکیه‌کانی حکومهت، لاپه‌ه‌کانی ناوه‌وه‌ی کورته‌ه‌وا و هه‌وا‌ی ناوخ‌ی هه‌ولـر له‌ووی کـمـه‌ایه‌تی و کاروباره‌کانی حکومهت، لاپه‌ه‌ی کـتـاییشی گشتی و هونه‌رییه.

* ئه‌و قـئاغـه‌ی به‌دوو شـوه‌بوو:

شـوه‌ی یه‌که‌م: ئه‌وه‌ی له‌سه‌ره‌وه‌ی باسما‌نکرد، به‌ام به‌یوه‌بردنی به‌م شـوه‌یه‌بوو:

خاوه‌ن ئیمتیار: نه‌وزاد هادی. پارـزگاری هه‌ولـر (خه‌کی هه‌ولـر).
به‌وه‌به‌ری نووسین: تاهیر عه‌بدولـا. جـگری پارـزگاری هه‌ولـر (خه‌کی هه‌ولـر).

سه‌رنووسه‌ر: فه‌یسه‌ی دها‌تی. سه‌رنووسه‌ر (خه‌کی هه‌ولـر).
ده‌رچوونی (ژنامه‌ی هه‌ولـر) له‌م قـئاغـه‌ی به‌م شـوه‌ی تا ماوه‌یه‌ک بوو، چه‌ند ژماره‌یه‌کی ده‌رچوو تا‌کو نزیکه‌ی (100) ژماره‌ی، پاشان ده‌سته‌ی نووسه‌رانی ژنامه‌ی هه‌ولـر و شـوه‌ی ژنامه‌که‌گـا، که تا ئـستاش به‌رده‌وامه‌.

شـوه‌ی دووه‌م: قه‌باره‌ی و شـوه‌ی ژنامه‌که‌گـا بـ قه‌باره‌یه‌کی بچو‌کتر، نیوه‌ی قه‌باره‌ی شـوه‌ی یه‌که‌م، له‌سه‌ر به‌رگی ژنامه‌که‌ی له‌سه‌ره‌وه‌ی به‌شـوازیکی خه‌تجوانی نووسرایه (هه‌ولـر)، که ه‌نگی (شین و سوور)ه‌، له‌گه‌ی هه‌ولـر تـکه‌ی بووه‌، له‌خواره‌وه‌ش و هه‌وا (مانـشـتی گه‌وره‌) نووسراوه‌، دوا‌یی له‌خواره‌وه‌ی کورته‌ه‌وا له‌گه‌ی وـنـه‌ی هه‌وا که بـاوکرایته‌وه‌ که ده‌ستنیـشانه‌ بـ ناوه‌وه‌ی ژنامه‌که‌ی. ژنامه‌ی هه‌ولـر له‌و قـئاغـه‌ی ئـستاش هه‌روا ده‌رده‌چ که ژنامه‌یه‌کی گشتی سیاسی و کـمـه‌ایه‌تی و ئه‌ده‌بی و ته‌ندروستی و هونه‌رییه. ده‌بـ ئه‌وه‌ش بـبـین (ژنامه‌ی هه‌ولـر) له‌سا‌ی (2006) وه‌ ده‌رده‌چی درـژکراوه‌ی (ژنامه‌ی هه‌ولـر)ی سا‌ی 1950یه‌، چونکه‌ له‌ لاپه‌ه‌ی دووه‌می ژنامه‌که‌ی له‌خواره‌وه‌ی نووسراوه‌، (یه‌که‌م ژماره‌ی له‌ سا‌ی 1950 ده‌رچوو، به‌شـوه‌یه‌کی گشتی ژنامه‌ی هه‌ولـر له‌ سا‌ی (2006) به‌م شـوه‌یه‌:

ده‌سته‌ی نووسه‌ران:

خاوه‌ن ئیمتیار و سه‌رنووسه‌ر: ئاریان فه‌ره‌ج (خه‌کی سلـمانی).
به‌وه‌به‌ری نووسین: جه‌بار قادر (خه‌ی رانیه‌).
به‌وه‌به‌ری نووسین: هاوده‌نگ فاروق (خه‌کی هه‌ولـر).
به‌وه‌به‌ری نووسین: شـرزاد عه‌بدولـه‌حمان (خه‌کی هه‌ولـر).
ژماره‌ی لاپه‌ه‌کانی (24) لاپه‌ه‌یه‌، ژانه‌ی بابه‌تی (سیاسی و کـمـه‌ایه‌تی و ئه‌ده‌بی و ته‌ندروستی و جاره‌به‌جار فـلـکلـری..)

لهځه وه گرتووه. نووسه رانی هه موو شاره کانی کوردستان و هه رچوار پارچه ی کوردستان، بهرهمی تدا بځاوده که نه وه. به گشتی ژنامه یه کی و نه دار و هه وای و نه یه، لاپه هکانی پکها توونه له (پرتاژ - هه وای و به دوا داچوون - بچوونی سیاسی - ئاگاداری له دام و ده زگاکانی حکومه تی هه رم - لاپه هی (پشوو) که پکها تووه له وشه یه کتر بځا و که لوه کان.

ماوه یه ک ئهم ژنامه یه، چه ند پاشک یه کی هه فتانه ی هه بوو به ناوی (هونه ر. هه وای هونه ر و هونه رمه ندان) (زانستی. هه وای زانستی نو و زانست به گشتی) (وه رزشی. هه وای وه رزشی کوردستان و جیهان) (ئده ب. گوتار و بابه تی ئده بی و فله سه فی و زمانه وانی). لاپه هی ک تایی ژنامه ی هه ول ر له م ق ناغه تایبه ته ب کلامی بازرگانی هه موو ج ره که لووپه لک بوو. ئه و نووسه رانه ی که بهرهمیان هه بوو له ژنامه ی هه ول ر، ب نمونه:

سیاسی: ئاریان فره ج - جه مال عبدالله - هاوده نگ فاروق - عه بدول ه زاق علی - سامی ئه رگ شى - سالار عوسمان - عه بدول سه لام بهرواری - چه ندانی تر. .

هونه ری: حه یدهر عه بدول ه حمان - حه مه سوار. . .
ئده بی: عه زیز مه لا ره ش - محمد که ریم نانه وای - شیعی - به هات حه سیب قه ره داغی - نه جم ئه و نه ی - که ریم ده شتی - شه نگه هاوار کاکه یی - به هزاد حه و نزی - ب تان جه لال. . .
وه رزشی: ئوم د ئیبراهیم - ئه سه د ئیسماعیل - مامه یاره ئه حمه د - ب تان جه لال. . .

پوخته ی هه سه نگا ندنی ق ناغه کانی ده رچوونی ژنامه و گ قاری هه ول ر:

- ق ناغی یه که م و دووه م دوور بووه له لایه نی هونه ری و که می و نه تدا بځاوب ته وه.

- ئه و نووسه رانه ی که له ق ناغی یه که م به شدار بوون، له ق ناغی دووه می ش به شدار بوونه.

- ق ناغی یه که م و دووه می، به پا پشتی مام ستایانی قوتا بخانه بووه.

- ق ناغی یه که م ب پځه، به مام ئا مانجیان زیاتر ه شیار کردنه وه ی خه ک بووه له هه ول ر.

- ق ناغی دووه م زیاتر نزیکه له پځه، چونکه جار به جار نامیلکه ی له گه بووه، به ناوی (پر ژه ی کخستنی قه اتی هه ول ر)، ه خنه گرتن له ده سه اتی ئه و سه رده م له گه شه یه کی ژنامه که به ناوی (خال ی

